

Lausunto

18.2.2022

VN/25711/2021

VN/25711/2021-VM-10

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Hallituksen esitysluonnos Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta annetun lain muuttamisesta

Opetus- ja kulttuuriministeriössä on valmisteltu hallituksen esitysluonnos Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta annetun lain muuttamisesta. Esitysluonnoksessa ehdotetaan lakia muutettavaksi siten, että siihen lisättäisiin säännökset varhaiskasvatuksen laadunarviointijärjestelmästä ja siihen tallennettavista tiedoista sekä järjestelmän yhteisrekisterinpitäjistä. Laadunarviointijärjestelmän avulla voitaisiin kerätä tietoa ja tuottaa analyysejä varhaiskasvatuksen kehittämisen tueksi. Laadunarviointijärjestelmän käyttöönotto olisi velvoittavaa ulkoisissa teema- ja järjestelmäarvioinneissa, mutta vapaaehtoista itsearvioinneissa. Järjestelmä olisi kansallisella tasolla uusi, eikä vastaavaa kansallista järjestelmää ole olemassa muille kouluasteille.

Ulkoisissa arvioinneissa arviointikeskus toimisi yksin rekisterinpitäjänä. Itsearvioinneissa käsiteltävien henkilötietojen osalta rekisterinpitäjinä toimisivat arviointikeskus ja arvioinnin toteuttava varhaiskasvatuksen järjestäjä tai palveluntuottaja yhdessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.9.2022.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta. Pyydettyä lausuntonaan valtiovarainministeriö toteaa seuraavaa.

Sääntelytarpeesta

Esitysluonnoksessa ei ehdoteta muutoksia Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen tehtäviin, vaan ehdotetulla lailla lisättäisiin säännökset teknisestä järjestelmästä, jonka avulla arviointikeskus suorittaisi lakisääteisiä tehtäviään. Esitysluonnoksen perusteluista ei riittävällä tavalla ole ymmärrettävissä ne perusteet, joiden vuoksi teknisestä järjestelmästä on tarkoituksenmukaista säätää lailla. Esitysluonnoksen jatkovalmistelussa on tätä kokonaisuutta tarpeen täsmentää, varsinkin, kun esitysluonnoksessa ehdotetut säännökset eivät poikkea julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetusta laista (906/2019), jäljempänä tiedonhallintalaki, säädetyistä tiedonhallinnan vastuista ja toimivallasta.

Lisäksi valtiovarainministeriö toteaa, että ehdotetun lain 7 b §:n 5 momentin säännös loki-tietojen keräämisestä on päällekkäinen tiedonhallintalain 17 §:n kanssa.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Valtiovarainministeriö

PL 28
00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Snellmaninkatu 1 A
Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone

0295 16001
+358 295 16001

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

kirjaamo.vm@gov.fi

Yhteisrekisterinpitäjyydestä

Yhteisrekisterinpitäjyydestä säädettäisiin ehdotetun lain 7 b §:ssä. Säännös vaikuttaa varsin monimutkaiselta rakennelmalta. Valtiovarainministeriö kiinnittää opetus- ja kulttuuriministeriön huomiota eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausuntoon (PeVL 62/2018 vp), jossa yhteisrekisterinpitäjyyteen on suhtauduttu varsin pidättyvästi. Lausunnon mukaan sääntelyratkaisu, jossa laaja joukko viranomaisia olisi määritelty rekisterinpitäjiksi sen sijaan, että niiden tarpeellinen tiedonsaanti olisi varmistettu esimerkiksi tiedon luovutusta ja saamisoikeuksia koskevalla sääntelyllä, poikkeisi tavanomaisesta. Esitysluonnoksen jatkovalmistelussa on tarkoituksenmukaista arvioida ehdotettua säännöstä em. perustuslakivaliokunnan lausunnon näkökulmasta.

Kuntavaikutuksista

Esitysluonnoksen mukaan ehdotetut muutokset eivät lisäisi varhaiskasvatuksen järjestäjien, monessa tapauksessa kuntien, arviointia koskevia tehtäviä tai velvoitteita. Esitys-luonnoksen mukaan tarkoituksena on luoda järjestäjille työkalu, jonka avulla ne voisivat yhdenmukaisesti ja systemaattisesti toteuttaa voimassa olevassa lainsäädännössä säädettyä arviointitehtäväänsä.

Valtiovarainministeriö kiinnittää opetus- ja kulttuuriministeriön huomiota siihen, että arviointijärjestelmän käyttö ei kuitenkaan sinällään vähennä kuntien kustannuksia. On mahdollista, että järjestelmän käyttäminen teettää kunnissa lisätyötä, jos se tulee käytössä olevien arviointitoimintojen ja –prosessien tai rekistereiden rinnalle. Mahdollisia kustannussäästöjä voisi arvioida löytyvän siinä tapauksessa, että kunnan omaa tietoa voitaisiin automaattisesti siirtää tai tallentaa arviointitietokantaan. Tämä kuitenkin edellyttäisi toimivaa rajapintaa tietojen syöttämiseen, ei manuaalista käsittelyä. Kuntiin kohdistuvien vaikutusten arviointi on kuitenkin mahdollista vasta, kun tiedossa, mitä tietosisältöä ehdotetun lain 7 a §:n nojalla annettava asetus koskisi. Esitysluonnoksen jatkovalmistelussa olisi tarpeen täydentää perusteluja tältä osin.

Taloudellisista vaikutuksista

Esitysluonnoksen mukaan järjestelmän kehittämiseen on varattu vuosille 2020-2022 rahoitusta yhteensä 1,278 milj. euroa (ml. mm. Opetushallitukselle aiheutuva rajapinnan kehittämiskustannus). Kustannukset rahoitetaan opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokasta momentilta 29.10.20. ja kehittämisen kustannuksista vastaa opetus- ja kulttuuriministeriö ilman lisämäärärahatarpeita.

Järjestelmän arvioidut ylläpitokulut ovat esitysluonnoksen mukaan 450 000 euroa vuodessa (ml. tekninen tuki ja arviointikeskuksen asiantuntijatyöpanos). Arviointijärjestelmän ylläpito ja rekisterinpitäjyys olisivat Kansalliselle koulutuksen arviointikeskukselle uusia tehtäviä, joista esitysluonnoksen mukaan aiheutuu 0,5 – 1 henkilötyövuoden lisäpanostus. Järjestelmän kehitystyö ei esitysluonnoksen mukaan aiheuttaisi arviointikeskukselle merkittävää uutta työtä lain voimaantulon jälkeen.

Esitysluonnoksessa ei ole selostettu, mistä Kansalliselle koulutuksen arviointikeskukselle kohdistuvat laadunarviointijärjestelmän ylläpitokustannukset on tarkoitus rahoittaa. Nykyisessä julkisen talouden suunnitelmassa tai kuluvan vuoden talousarviossa ei ole varattu määrärahaa tähän tarkoitukseen. Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan esitys-luonnoksesta mahdollisesti aiheutuvat pysyvät lisämenot tulee lähtökohtaisesti rahoittaa opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokan sisältä. Valtiontalouden menokehys on edelleen tiukka. Määrärahoja koskevat asiat käsitellään ja päätetään valtiontalouden menokehysten puitteissa valtion talousarviossa ja julkisen talouden suunnitelmassa sovittaen ne yhteen julkisen talouden menotarpeiden kanssa. Esitysluonnoksen jatkovalmistelussa on ehdotettujen muutosten taloudellisia vaikutuksia tarpeen tältä osin täsmentää.

Lopuksi

Koulutusta koskevassa lainsäädännössä on koulutuksen / opetuksen järjestäjälle säädetty velvollisuus osallistua arviointiin ja tehdä itsearviointia. Esitysluonnoksen mukaan ehdotettu varhaiskasvatuksen laadunarviointijärjestelmä on kansallisella tasolla uusi eikä vastaavaa kansallista järjestelmää ole olemassa muille koulutusasteille.

Koska arviointia koskeva säännös koulutuslainsäädännössä on saman sisältöinen eri koulutusasteilla ja varhaiskasvatuksessa, voisi esitysluonnoksen jatkovalmistelussa olla

tarkoituksenmukaista tarkentaa perusteluja siten, että niistä kävisi ilmi, mikä on ehdotetun järjestelmän suhde tai vaikutus muiden koulutusmuotojen toteuttamiin arviointeihin.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Juha Majanen

Osastopäällikkö, budjettipäällikkö

Annika Klimenko

Jakelu Opetus- ja kulttuuriministeriö
Jenni Nuutinen

Tiedoksi

VN/25711/2021-VM-10

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: